

**POLITYKA ORAZ PROCEDURY
OCHRONY DZIECI PRZED
KRZYWDZENIEM**

**w Szkole Podstawowej
z Oddziałami Integracyjnymi Nr 42
im. Mikołaja Kopernika w Zabrze**

ZABRZE 2024

*Mając na uwadze, że dziecko wymaga szczególnej opieki i troski,
w tym właściwej ochrony przed krzywdzeniem,
został stworzony niniejszy dokument.*

*Celem Polityki jest zapewnienie uczestnikom placówki warunków
do nauki oraz rozwoju w atmosferze poszanowania,
akceptacji i bezpieczeństwa.*

*Naczelną zasadą działań podejmowanych przez pracowników szkoły
jest kierowanie się interesem dziecka oraz działanie dla jego dobra.*

*Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika
wobec dziecka jakiegokolwiek przemocy.*

*Nasza szkoła wdraża Politykę także przez to, że Pracownicy placówki
mają możliwość podnoszenia swoich umiejętności
w zakresie ochrony dzieci przed krzywdzeniem
i pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia
poprzez udział w różnorodnych szkoleniach.*

Podstawy prawne Polityki Ochrony Dzieci

- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – art. 72. Konstytucji,*
- *Konwencja o Prawach Dziecka,*
- *Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka*
- *Uniwersalny system ochrony praw dziecka (ONZ) Karta Narodów Zjednoczonych z 1945 r.*
- *Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych*
- *Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535).*
- *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)*
- *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (przepisy art. 23-24)*
- *Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (art. 81)*

Rozdział I

PODSTAWOWE TERMINY UŻYWANE W DOKUMENCIE STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W SZKOLE PODSTAWOWEJ Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI NR 42 IMIENIEM MIKOŁAJA KORENIKA W ZABRZU

1. **Dyrektorem Szkoły** jest osoba pełniąca funkcję Dyrektora w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi Nr 42 w Zabrze.
2. Przez **Szkołę** należy rozumieć Szkołę Podstawową z Oddziałami Integracyjnymi Nr 42 imieniem Mikołaja Kopernika w Zabrze.
3. **Partnerem** współpracującym ze szkołą są osoby wykonujące zadania zlecone na terenie Szkoły na mocy odrębnych przepisów np. pielęgniarka, fotograf i inne osoby.
4. **Personelem, Pracownikiem** jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej a także wolontariusz i stażysta.
5. **Małoletnim dzieckiem / uczniem** jest każda osoba do ukończenia 18 roku życia uczęszczająca do Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi Nr 42 imieniem Mikołaja Kopernika w Zabrze.
6. **Opiekunem dziecka** jest osoba uprawniona do reprezentacji i stanowieniu o dziecku w szczególności jego przedstawiciel ustawowy (rodzic/opiekun prawny). W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.
7. **Zgoda rodzica / opiekuna dziecka** oznacza zgodę, co najmniej jednego z opiekunów dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich.
8. **Dane osobowe** dziecka to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.
9. **Przez krzywdzenie dziecka** – należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę (w tym personel szkoły) oraz zagrożenie dobra dziecka.

Krzywdzeniem jest:

- a) **Przemoc fizyczna** – czyli celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne.
 - b) **Przemoc psychiczna/emocjonalna** – czyli powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie dziecka, wciąganie dziecka w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi i miłości, stawianie dziecku wymagań i oczekiwań, którym nie jest ono w stanie sprostać.
 - c) **Wykorzystywanie seksualne** – czyli angażowanie dziecka (do 15 roku życia) w aktywność seksualną przez osobę dorosłą, nastolatka, dziecko. Domniemany sprawca ma przewagę wiekową, fizyczną lub intelektualną nad swoją ofiarą. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie dziecka, współżycie z dzieckiem) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm).
 - d) **Zaniedbywanie** – czyli niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez rodzica lub opiekuna prawnego, niezapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrania, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, brak dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego.
 - e) **Przemoc rówieśnicza** – czyli zachowanie polegające na umyślnym łamaniu pewnych norm (często prawnych), polegające na działaniu bądź zaniechaniu działań. Do przemocy rówieśniczej dochodzi w konkretnej grupie działającej na określonym obszarze/w określonym miejscu, popełniana przez małoletniego/małoletnich w stosunku do innego nieletniego/innych nieletnich. Bardzo często te same osoby pełnią na przemian rolę ofiar i sprawców. Małoletni sprawcy mogą dopuszczać się czynów karalnych takich jak: groźba, szantaż, zniewaga, zniesławienie, pobicie, zmuszanie do wykonania określonej/określonych czynności, niszczenie rzeczy, kradzież, rozbój czy przemoc seksualna, wykluczenie z grupy rówieśniczej, namawianie innych do odrzucenia ofiary, rozpowszechnianie plotek, itp.
10. **Czynniki ryzyka** – uwarunkowania indywidualne i środowiskowe, które powodują, że dziecko jest w większym stopniu narażone na doświadczenie przemocy. Indywidualne czynniki ryzyka (głównie natury biologicznej i psychologicznej) odnoszą się do samego

dziecka. Środowiskowe czynniki ryzyka są związane z bliższym i dalszym otoczeniem dziecka. Jako bliższe otoczenie dziecka rozumieć będziemy system rodzinny, a przede wszystkim rodziców. Dalsze otoczenie stanowi natomiast m. in.: szkoła, grupa rówieśnicza, społeczność lokalna, instytucje pomocowe.

11. **Zespół interdyscyplinarny** to utworzony przez Prezydenta Miasta Zabrze zespół przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi jak również prokuratorzy oraz przedstawiciele instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Rozdział II

ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECI

1. Pracownicy Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi Nr 42 w Zabrzu posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci, takie jak:
 - uczeń posiada widoczne obrażenia ciała (np. siniaki, ugryzienia, rany), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić. Obrażenia są w różnej fazie gojenia.;
 - uczeń boi się rodzica lub opiekuna, boi się powrotu do domu rodzinnego;
 - uczeń cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne np. bóle brzucha, bóle głowy, mdłości itp.
 - uczeń jest bierny, wycofany, uległy, przestraszony, z widocznym obniżonym nastrojem itp. lub zachowuje się agresywnie, buntuje się, okalecza się itp.
 - uczeń „ucieka” w świat wirtualny np. gry komputerowe, Internet;
 - uczeń używa środków psychoaktywnych;
 - uczeń ucieka z domu;

- uczeń mówi o przemocy, agresji, wypowiada niepokojące treści itp.
 - nastąpiła nagła i wyraźna zmiana zachowania ucznia.
2. Jeżeli z objawami ucznia współwystępują określone zachowania rodziców / opiekunów prawnych to zachodzi szczególnie uzasadnione podejrzenie, że uczeń jest krzywdzony. Niepokojące zachowania rodziców to:
- rodzic / opiekun prawny podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje lub odmawia wyjaśnień, przyczyn obrażeń ucznia;
 - rodzic / opiekun prawny mówi o dziecku w negatywny sposób, ciągle obwinia, poniża, strofuje ucznia np. używając określeń takich jak: „idiota”, „gnojek”, „gówniarz” itp.
 - rodzic / opiekun prawny zachowuje się agresywnie;
 - rodzic / opiekun prawny nie ma świadomości lub neguje potrzeby dziecka;
 - rodzic / opiekun prawny nadużywa alkoholu, narkotyków, lub innych środków odurzających.

W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka, pracownicy Szkoły podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty pomocy i wsparcia oraz motywują ich i zobowiązują do pełnej współpracy ze Szkołą.

Rozdział III

ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY UCZNIEM A PERSONELEM SZKOŁY

1. Podstawową zasadą wszystkich podejmowanych czynności przez personel Szkoły jest działanie dla dobra ucznia i w jego interesie. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec ucznia w jakiegokolwiek formie.
2. Pracownik Szkoły zobowiązany jest do utrzymywania profesjonalnej relacji z uczniami i każdorazowego rozważenia czy jego działanie lub reakcja wobec dziecka są adekwatne do sytuacji, bezpieczne i uzasadnione.

3. Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy.
4. Zaakceptowanie i znajomość zasad są potwierdzone podpisaniem oświadczenia, którego wzór stanowi załącznik do niniejszych Standardów.
5. Komunikacja z dziećmi:
 - w komunikacji z dziećmi należy zachowywać cierpliwość i szacunek;
 - personel powinien uważnie słuchać dzieci i udzielać im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji;
 - nie należy upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka;
 - podejmując decyzję dotyczącą dziecka, informujemy je o tym i staramy się brać pod uwagę jego oczekiwania;
6. Działania z dziećmi:
 - należy doceniać wkład dzieci w podejmowane działania;
 - uczniowie powinni być równo traktowani bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność / niepełnosprawność, status społeczny, status etniczny, status kulturowy, status religijny i światopogląd;
 - nie należy faworyzować dzieci;
 - relacje między dzieckiem, rodzicem / opiekunem prawnym czy personelem Szkoły powinny opierać się na równych prawach;
7. Kontakt fizyczny z dziećmi:
 - każde przemocowe działanie wobec dziecka jest niedopuszczalne;
 - istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowany i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu np. kiedy jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, niepełnosprawność, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Dopuszcza się profesjonalne przytrzymanie dziecka w sytuacjach, gdy w żaden inny sposób nie można powstrzymać ucznia od zachowań agresywnych lub autoagresywnych. Stosując kontakt fizyczny pracownik obserwuje reakcje ucznia i dostosowuje swoje działania do tej reakcji.;

- Należy zachować szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązywania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach należy reagować profesjonalnie i z wyczuciem;
- w sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka, należy unikać innego niż niezbędnego kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomaganiu dziecku np. w ubieraniu i rozbieraniu się, jedzeniu, myciu czy korzystaniu z toalety.

8. Kontakt poza godzinami pracy:

- kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych;
- jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z dzieckiem i ich rodzicami / opiekunami prawnymi poza godzinami pracy są kanały służbowe np. e-mail, telefon służbowy, dziennik elektroniczny.

Rozdział VI

ZASADY OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH ORAZ WIZERUNKU DZIECI W SZKOLE

1. Ochrona wizerunku dziecka:

- pracownicy szkoły uznając prawo ucznia do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewniają ochronę wizerunku ucznia;
- pracownikowi szkoły nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku ucznia (np. filmowanie, fotografowanie) na terenie Szkoły bez pisemnej zgody rodzica / opiekuna dziecka;
- niedopuszczalne jest podawanie danych osobowych ucznia i rodziców / opiekunów prawnych wszelkim osobom poza instytucjami do tego uprawnionymi;

- jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców/ opiekuna prawnego na utrwalenie wizerunku dziecka nie jest wymagana;
 - upublicznianie przez pracownika Szkoły wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (np. fotografia, nagranie audio - wideo) wymaga pisemnej zgody rodzica / opiekuna prawnego ucznia;
 - przechowywanie materiałów zawierających wizerunek dzieci odbywa się w sposób zgodny z prawem.
2. Ochrona danych osobowych:
- dane osobowe dziecka w placówce podlegają ochronie na ogólnie przyjętych zasadach określonych w ustawie o ochronie danych osobowych;
 - pracownik placówki ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem;
 - pracownik placówki jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych dziecka i udostępniania tych danych w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego, powołanego w trybie przepisów o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Rozdział VII

ZASADY KORZYSTANIA Z BEZPIECZNEGO INTERNETU I MEDIÓW ELEKTRONICZNYCH

1. Szkoła zapewniając dzieciom dostęp do Internetu, podejmuje działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.
2. Sieć szkolna jest zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami.
3. W ramach godzin wychowawczych wychowawcy klas przeprowadzają z uczniami warsztaty dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.

Rozdział VIII

ZASADY AKTUALIZACJI STANDARDÓW OCHRONY MAŁOETNICH

1. Procedura aktualizowania Standardów Ochrony Małoletnich odbywa się nie rzadziej niż raz na dwa lata.
2. Dyrektor Szkoły wyznacza osoby odpowiedzialne za Standardy Ochrony Małoletnich.
3. Osoby wyznaczone przez Dyrektora monitorują realizację Standardów, koordynują zmiany w Standardach prowadząc równocześnie rejestr zgłoszeń i proponowanych zmian.
4. W razie konieczności osoby odpowiedzialne z Standardy Ochrony Małoletnich opracowują zmiany w obowiązującym Standardzie i dają je do zatwierdzenia Dyrektorowi Szkoły.
5. Dyrektor Szkoły wprowadza do Standardów Ochrony Małoletnich niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom Szkoły nowe brzmienie Standardów Ochrony Małoletnich.

Rozdział IX

ZASADY UDOSTĘPNIANIA RODZICOM I UCZNIOM STANDARDÓW DO ZAPOZNANIA SIĘ Z NIMI I ICH STOSOWANIA

1. Dokument „Standardy Ochrony Małoletnich” jest dokumentem Szkoły ogólnodostępnym dla personelu Szkoły, uczniów oraz ich rodziców / opiekunów.
2. Dokument „Standardy Ochrony Małoletnich” jest udostępniony na stronie internetowej Szkoły, dostępny w sekretariacie Szkoły oraz w pokoju nauczycielskim.
3. Rodzice na zebraniu są poinformowani o wprowadzeniu „Standardów Ochrony Małoletnich” i dostępności dokumentu.
4. Nauczyciel daje rodzicom / opiekunom prawnym dziecka do podpisania oświadczenie, że zapoznał się ze Standardami Ochrony Małoletnich. Rodzic / opiekun prawny może zaproponować swoje sugestie. Jeśli takie się pojawiają, nauczyciel przekazuje je osobom odpowiedzialnym za realizację Standardów Ochrony Małoletnich w Szkole.
5. Nauczyciele, wychowawcy na lekcji wychowawczej zapoznają uczniów ze Standardami Ochrony Małoletnich oraz omawiają je w taki sposób, aby uczniowie mogli je zrozumieć niezależnie od wieku i sprawności intelektualnej.

Rozdział X

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. „Standardy Ochrony Małoletnich” wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników Szkoły, uczniów i ich rodziców / opiekunów prawnych w szczególności poprzez wywieszenie ich w miejscu ogólnodostępnym w Szkole lub poprzez przesłanie tekstu drogą elektroniczną oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Szkoły, jak również poprzez poinformowanie rodziców / opiekunów prawnych za pośrednictwem dziennika elektronicznego.